

Handläggare:
emelie.mynde@fub.se

Justitiedepartementet
Ju2026/01595

Riksförbundet för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning, FUB är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv. Vi är cirka 26 000 medlemmar i lokalföreningar runt om i landet. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Remissvar: Ett statligt identitetskort (Ju2026/01595)

Sammanfattning

FUB välkomnar statens samlade ansvar för identitetshandlingar, men betonar att systemet måste vara tillgängligt och användbart för personer med intellektuell funktionsnedsättning. FUB välkomnar särskilt möjligheten att ansöka via bud för personer som på grund av sin funktionsnedsättning inte kan inställa sig personligen. Information och ansökan behöver vara kognitivt tillgängliga, bland annat genom lättläst svenska och bildstöd.

Ett statligt helhetsansvar för identitetshandling

FUB välkomnar att staten genom förslaget tar ett samlat ansvar för utfärdandet av identitetshandlingar. Ett enhetligt statligt system kan stärka rättssäkerheten, öka tilliten till identitetshandlingar och skapa bättre förutsättningar för en säker och likvärdig identifiering. En identitetshandling inte bara ett sätt att styrka sin identitet, utan en grundläggande förutsättning för att kunna ta del av samhällets tjänster, utöva sina rättigheter och använda den statliga e-legitimationen. Många av FUB:s medlemmar har tidigare stått utan tillgång till e-legitimation, vilket gör det extra viktigt att kommande statliga e-legitimationen samt det statliga identitetskortet utformas på ett sätt som är tillgängligt för alla att inte bara få utan även att använda i praktiken.

FUB vill samtidigt understryka vikten av att reformen utformas enligt principen om universell utformning. Personer med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna ta del av information, förstå hur identitetshandlingen och den statliga e-legitimationen fungerar samt kunna genomföra ansökan på lika villkor som andra. Det förutsätter att information om Sverige-id och det statliga identitetskortet finns på lättläst svenska och andra tillgängliga format samt att ansökningsprocessen utformas med hänsyn till personer med kognitiva funktionsnedsättningar.

FUB anser därför att Polismyndigheten bör ges ett tydligt ansvar att säkerställa att information om ansökan, användningen av Sverige-id och de rättigheter och skyldigheter som följer med identitetshandlingen finns tillgänglig i lättläst svenska, med bildstöd och i andra anpassade kommunikationsformer. Även den personliga servicen vid ansökan behöver präglas av tillgänglighet och ett bemötande som utgår från olika individers behov.

Möjlighet att ansöka via bud

FUB välkomnar särskilt förslaget att en ansökan om statligt identitetskort i vissa fall ska kunna lämnas genom bud. Detta är enligt FUB ett av promemorians viktigaste förslag och ett betydelsefullt steg mot ett mer tillgängligt samhälle.

För personer med flerfunktionsnedsättning och andra personer med omfattande funktionsnedsättningar har dagens krav på personlig inställelse inneburit att det i vissa fall varit omöjligt att få en identitetshandling. Det kan handla om personer med så omfattande medicinska behov att de inte kan lämna hemmet, personer med infektionskänslighet där ett besök på en myndighet innebär en allvarlig hälsorisk, eller personer vars hjälpmedel och medicintekniska utrustning gör det mycket svårt eller omöjligt att genomföra ett besök. För andra kan svår smärtproblematik eller omfattande rörelsenedsättningar innebära att transporten till myndigheten inte är möjlig.

Konsekvensen har blivit att personer som har rätt till en identitetshandling i praktiken har utestängts från möjligheten att få en sådan. Avsaknaden av en giltig legitimation påverkar en rad grundläggande delar av livet, såsom möjligheten att legitimera sig i kontakt med vården, resa, rösta, hämta ut försändelser, ingå avtal och ta del av digitala samhällstjänster. Rätten att

kunna styrka sin identitet är en grundläggande förutsättning för delaktighet och självständighet i samhället.

FUB har uppmärksammat regeringen, Polismyndigheten och Skatteverket på behovet av en lösning för personer som inte kan inställa sig personligen. Det är därför mycket glädjande att regeringen nu föreslår en ordning som undanröjer ett konkret tillgänglighetshinder. Förslaget ligger väl i linje med Sveriges åtaganden enligt artikel 9 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och innebär att fler personer ges en reell möjlighet att utöva sina medborgerliga rättigheter på lika villkor.

Kostnad för identitetskort

FUB konstaterar att den statliga e-legitimationen införs flera år innan det nya statliga identitetskortet föreslås att införas. Den som ansöker om ett nationellt identitetskort för att få tillgång till den statliga e-legitimationen kan därefter, när det nya statliga identitetskortet införs, behöva ansöka om ytterligare en identitetshandling och betala en ny avgift. FUB:s rapport *Fortfarande fångad i fattigdom* visar att personer med intellektuell funktionsnedsättning kan gå back över 2 000 kronor per månad om personen lever på Konsumentverkets skäliga kostnader, vilket innebär att även en mindre avgift kan utgöra ett betydande hinder. Regeringen bör därför överväga övergångsbestämmelser eller avgiftsbefrielse för personer som nyligen har betalat för ett identitetskort i syfte att få tillgång till den statliga e-legitimationen.

För Riksförbundet FUB

Christina Heilborn
Förbundssekreterare